

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Krzysztof Wiak (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki (sprawozdawca)

SSN Elżbieta Karska

w sprawie ze skargi M. W.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki

w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie

o sygn. I ACa 3506/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 30 czerwca 2025 r.,

oddala skargę.

Tomasz Demendecki Krzysztof Wiak Elżbieta Karska

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 28 listopada 2024 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego), M. W. (dalej: „Skarżący”) złożył skargę na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w Warszawie w sprawie o sygn. I ACa 3506/23, wnosząc o:

- 1) stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie prowadzonej w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie pod sygn. akt I ACa 3506/23 na skutek mojej apelacji od wyroku Sądu Okręgowego, sygn. akt VII C 2074/22,
- 2) wydania Sądowi Apelacyjnemu zaleceń podjęcia następujących czynności:
 - a) rozpatrzenie wniosków o zmianę postanowień o zabezpieczeniu kontaktów i zabezpieczeniu alimentów - w terminie 7 dni od rozpatrzenia niniejszej skargi,

- b) doręczenie odpisu apelacji powódce - w terminie 7 dni od rozpatrzenia niniejszej skargi - i następnie umożliwienie mi złożenia repliki na odpowiedź na apelację powódki,
 - c) wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej - w miarę możliwości w terminie do 3 miesięcy od złożenia repliki na odpowiedź na apelację;
- 3) zasądzenia sumy pieniężnej w maksymalnej wysokości 20 tys. zł w związku z przewlekłością postępowania.

W uzasadnieniu skargi wskazano m.in., że w październiku 2023 r. Skarżący złożył apelację zawierając dodatkowo wniosek o zmianę postanowienia o zabezpieczeniu kontaktów. W sierpniu 2024 r. złożył pismo procesowe zawierające prośbę o rozpatrzenie wniosku o zmianę postanowienia o zabezpieczeniu kontaktów. Pismo zawierało dodatkowo wniosek o zmianę postanowienia o zabezpieczeniu alimentów. Wskazał, iż minął rok od złożenia przez niego apelacji. W sprawie nie zostały podjęte żadne czynności, w tym w szczególności nie zostały rozpatrzone wnioski o zmianę postanowień w przedmiocie zabezpieczeń.

Żadaną kwotę 20.000 zł uzasadnił jako zadośćuczynienie w wysokości 15.000 zł za krzywdę w postaci dotychczasowego roku stresu związanego z kontaktami z moim synem oraz braku pewności co do przyszłości oraz 5.000 zł jako ponoszone koszty dowożenia syna na kontakty.

Pismem z dnia 17 grudnia 2024 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego), Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zgłosił swój udział w sprawie oraz wniośł o oddalenie skargi.

Pismem z dnia 27 marca 2025 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego), Skarżący wniośł odpowiedź na stanowisko Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora

i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Na znaczenie sprawnego rozstrzygania sporów sądowych, jako jednego z elementów zagwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu, zwraca się uwagę w literaturze (S. Pikulski, J. Szczechowicz, Ludzki wymiar prawa a przewlekłość postępowania sądowego (w:) Księga Jubileuszowa Profesora Tadeusza Jasudowicza, Toruń 2004, s. 353 i n.).

W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Jednocześnie jednak ugruntowane jest stanowisko, że przewlekłość jest pojęciem odnoszącym się do konkretnego zdarzenia, które po wnikliwej analizie należałoby uznać za nadmiernie rozciągnięte w czasie i niezasadnie przedłużające się (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21, oraz z 15 listopada 2022 r., I NSP 322/22). Powyższe oznacza, że standard ochrony prawa do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki ma charakter zindywidualizowany (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21; z 14 września 2022 r., I NSP 251/22; z 15 listopada 2022 r., I NSP 322/22). Co do zasady więc przewlekłość jest pojęciem względnym i zawsze musi być odnoszona do konkretnych realiów sprawy i przyjętego trybu postępowania. Należy także nadmienić, że jedynie nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonania określonych czynności sądowych, prac i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 lipca 2017 r., III SPP 33/17; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21). Według standardów wynikających z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, nie stwierdza się naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeśli postępowanie w jednej instancji trwało nie dłużej niż 3 lata (zob. wyrok ETPC z dnia 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, skarga nr 8990/80), w dwóch instancjach 5 lat (zob. wyrok ETPC z dnia 7 lutego 2006 r. w sprawie Donnadieu przeciwko Francji, skarga nr 19249/02), a z udziałem Sądu Najwyższego - 6 lat (zob. wyrok ETPC z dnia 9 stycznia 2007 r. w sprawie Gossą przeciwko Polsce, skarga nr 47986/99).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że nie naruszono w niej prawa do sądu w aspekcie rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

W dniu 11 sierpnia 2023 r. zapadł wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie sygn. VII C 2074/22 o rozwód wraz z rozstrzygnięciem o władzy rodzicielskiej nad małoletnim synem, kosztach utrzymania małoletniego oraz kontaktów Skarżącego z małoletnim. W dniu 19 października 2023 r. do Sądu Okręgowego w Warszawie wpłynęła apelacja częściowa od ww. wyroku w zakresie kontaktów i alimentów wniesiona przez powódkę, zaś 24 października 2023 r. – apelacja pozwanego w sprawie rozwodowej (w niniejszym postępowaniu Skarżącego) wraz z wnioskiem o zmianę postanowienia o zabezpieczeniu kontaktów.

W dniu 22 listopada 2023 r. dokonano losowania przydziału sprawy w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie. Zarządzeniem Przewodniczącego I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 listopada 2023 r. wpisano sprawę do repertorium ACa (sygn. I ACa 3506/23) jako sprawę do rozpoznania według kolejności wpływu do danego referatu. W dniu 19 sierpnia 2024 r. (data wpływu) Skarżący wniósł do Sądu Apelacyjnego pismo procesowe pozwanego z dnia 14 sierpnia 2024 r. wnosząc o rozpatrzenie jego wniosku o zmianę postanowienia o zabezpieczenie kontaktów, zarządzenie doręczenia odpisu apelacji powódce oraz wniosek o zmianę postanowienia o zabezpieczeniu alimentów. Postanowieniem z dnia 21 października 2024 r. sygn. I ACa 3506/23 w przedmiocie wniosku pozwanego z dnia 14 sierpnia 2024 r. o zmianę zabezpieczania oddalono wniosek.

Analiza powyższej sekwencji zdarzeń (czynności procesowych) pozwala stwierdzić, że od chwili wpływu sprawy do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 22 listopada 2023 r. do dnia dzisiejszego upłynęło około półtora roku. Wskazać jednak należy, iż rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w Warszawie sygn. VII C 2074/22 w przedmiocie rozwodu nie zostało zaskarżone przez żadną ze stron. Natomiast kontakty z dzieckiem oraz alimenty są zabezpieczone na czas trwania postępowania. Wniosek Skarżącego dotyczący zmiany postanowienia o zabezpieczaniu kontaktów oraz alimentów, który wpłynął do Sądu Apelacyjnego w dniu 19 sierpnia 2024 r. został rozpoznany postanowieniem z dnia 21 października 2024 r. W tym miejscu zaznaczyć należy, że Sąd Najwyższy w ramach rozpatrywania skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez

nieuzasadnionej zwłoki nie jest uprawniony do badania zasadności merytorycznych rozstrzygnięć wydanych przez sądy powszechne.

W aprobowanym w judykaturze Sądu Najwyższego stanowisku Sądu Apelacyjnego w Krakowie wyrażonym w postanowieniu z dnia 1 października 2020 r., II S 6/08 (KZS 2008/11/70), wskazano, że niezwłoczne rozstrzygnięcie sprawy nie jest możliwe ani ze względów organizacyjnych, ani nie byłoby to rozsądne wobec konieczności zapoznania się sędziów z materiałami sprawy, czasu dla ich rozważenia i podjęcia decyzji, wreszcie jej uzasadnienia. Chodzi o to, aby czynności te zabierały odpowiednią ilość czasu, to jest odbywały się bez zbędnej zwłoki, która wskazywałaby na beczynność sądu lub bezproduktywność jego działań.

Całokształt okoliczności sprawy wskazany powyżej przesądza o braku beczynności Sądu Apelacyjnego w Warszawie w sprawie o sygn. I ACa 3506/23 i skutkuje oddaleniem skargi wraz z wszystkimi jej wnioskami szczegółowymi.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość, orzekł jak w sentencji postanowienia.

Tomasz Demendecki Krzysztof Wiak Elżbieta Karska

[MWR]

[r.g.]